

Kloster vare Datidens Lærde; Forpligtelsen til at skrive Danmarks Historie var knyttet til Sorø Kloster, og Forpligtelsen til at oplære unge Mennesker til Dannelse og Kundskaber var knyttet til de Gaver, som Skjaln Hvide og hans Slægt havde givet til Sorø Kloster. Dette Kloster fortsattes indtil Reformationen, og da den kom, hvad gjorde saa den almægtige Konge? Tog han saa uden videre og indbrog Sorø Gods under Kronen, eller gav det til en adelig Familie, eller skjænkede det til Hospitalet, som det er gaaet med saameget andet Klostergods? Nei, Sorø Klosters og Skoles Gods blev bestyret af en bereit ansat kongelig Lehnsmænd, og alle de Munke, der dengang vare i Klosteret, fik Lov til at døe ud i No; det gif med dem, som det gjerne gaaer med Pensionister, de levede meget længe. Reformationen fandt Sted i 1536, men først i 1585 eller 86 døde de sidste Cisterciensermunke, og hvad gjorde saa Frederik den Anden? Saa genoprettede han den Skole, der tidligere havde bestaaet, og skjænkede til den alt det Gods, som havde tilhørt Klosteret og Skolen fra umindelige Tider. Dersom dette skal kaldes en kongelig Gave, saa vil jeg paatage mig at paavise Tusinder af Tønder Hartkorn i privat Eie, der ere kongelig Gave, og altsaa efter den ærede Rigsdagsmænds Doctrin ved en Beslutning af den lovgivende Forsamling og Kongen kan tages fra vedkommende private Eier og drages ind under Statskassen (Afbrydelse af Tscherning). Kongen gav det altsaa bort til Private, og saa kunne vi bagefter ved Lov tage det. Ja, mine Herrer! naar man opstiller den Sætning, at Kongen kan tage en Gave tilbage, som han albrig i Virkeligheden har skjænket, idet han kun har stadfæstet, hvad der stod fra umindelige Tider, saa er Conseqventsen deraf den, at man gjør al mulig Eiendomsret til Nonsens. Jeg beder vel erindret, at jeg ikke noget Dieblit har ført Ordet for, at Sorø Akademi skulde opsamle Millioner; jeg beder erindret, at jeg villig har erkjendt, at der var stor Opfordring til at bruge de Midler, som Sorø Akademi har, paa en forstandig Maade, men jeg har krævet to Ting: For det Første skal Sorø Akademies Formaal virkelig være opfyldt, førend man taler om Overskud, og for

det Andet skal man ikke komme til den Uoverlighed at sige, at man overhovedet anvender Midlerne til Statskassens Rettelse; det er disse to Sætninger, imod hvilke jeg protesterer. Jeg kan dog ikke Andet end troe, at skjøndt saa mange af de ærede Herrer Medlemmer, baade af Finantsudvalget og udenfor samme, have taget Ordet imod mig, saa bliver det dog erkjendt, at saaledes som Principet er opstillet i Finantsudvalgets Betænkning, er det urigtigt, er det farligt og kommer det til at gaae langt ud over den Grændse, der virkelig maa drages i saadanne Forhold. Det er vanstelig at stille denne Sag saaledes, at den kan blive Gjenstand for Afstemning, og det ærede Medlem for Hjørring Amts 2den Valgkreds (Fischer), der vilde have, at jeg skulde stille Endringsforslag derom her ved Finantslovens 2den Behandling, maa aldeles ikke have tænkt over, hvad det gjælder om. Spørgsmaalet er aldeles ikke om at forøge Antallet af Endringsforslagene med endnu eet; Spørgsmaalet er om at udtale et Princip, som kun igjennem Praxis og Traditionen kan finde sin Plads i Finantsloven, det nemlig, at man ikke er berettiget til uden Videre at indbringe et Instituts Overskud i Statskassen. Dette kan finde sit Udtryk derved, at man stemmer imod alle de Endringsforslag, der ere stillede af Finantsudvalget, deri har den ærede Ordfører Ret; men nu sætter jeg, at der findes en Post paa 4 à 5,000 Rbd. eller 11,000 Rbd., hvor man maa sige, at der virkelig er Grund for Sorø til at hde Noget — det er mit Standpunkt, at jeg ikke vil have, at Alt skal opsamles i Sorø Akademies Kasse, men at det ogsaa skal hde Noget — og jeg altsaa stemmer derfor, saa maa man dog virkelig indrømme mig, at man derved ikke er kommen til at udtale nogen som helst Stemning imod det ene System fremfor det andet, thi der foreligger da intet Princip. Det ærede Finantsudvalg har egentlig stillet Sagen saaledes, at man ved at stemme for nogle af Endringsforslagene saarer Udseende af at tiltræde det Princip, som Udvalget har opstillet. Deri ligger en stor Mislighed, der ikke kan ryddes af Veien ved nogetsom helst Endringsforslag. Jeg har en levende Følelse af, at der ikke er stor Udsigt til, at Sorø Aka-